

TALAU

en la forma «Corte mea *Talarno*» en un doc. de 739 del *Cart.* de St. Hug de Grenoble (Holder).

4) Sembla que n'hi hagué un altre a l'Ebre, cap a les Goles: «pedré de *Talart*», comunicació de Bellpuyg (c. 1920) citat abans de La Carroba, entre Campredó i Fondepinto (potser posttopònim dels anteriors).

De la vivacitat onomàstica del cèltic TALOS 'front', és més aviat superflu donar altres proves, essent element tan conegut. Supra i infra n'he donat descendents catalans, en els articles *Talabre*, *Talamanca*, *Talau*, *Talavera*, i altres en citarem encara en aquest article. Afegim-hi el gascó *Talance*, poble del cantó de Bordeus, que encara que grafiat oficialment *Talence*, prové certament de TALANTIA (sobre -ANTIA: DCEC 15 IV, 1012a57 ss.; *Top. Hesp.* I, 144.151), anomenat *Talancia* en doc. de 1182 (Holder, s. v.). Del grup *Talepius/Talipiacus/Taluppa*, -*uppius*, moltes cites epigràfiques en inscns. d'Aquitània, Germània i Bètica, en Holder, s. v.

I no fou menys productiu -*talos* com a segon membre de noms compostos, en l'Antiguitat: cites de Horst Schmidt en *ZCeltPb.* xxvi, 274.

1 Ço que permet distingir aquest *Talarn* del de la Conca, perquè *La Morana* és a l'E. d'aquest *Talarn*, uns 9 k., i sense altre poble entremig fora de Les Pallargues.

Talassà, V. *Talaxà* *Talati*, V. vol. I, 270

TALAU

Poble amb mun., de les Garrotxes de Conflent, uns 8 k. a l'ONO. d'Oleta.

PRON.: *tə́ləu*, en les enqs. de 1959, entre elles a Talau (xxiv, 11-15).

MENCIONS ANT. 874: *Talatio* (1.ª data; Alart, *Bu. So. Agr. Pyr. Or.* x, 81 = Abadal, *Eixalada*, 145); 875-60: *Talatio* (Abadal, *Eixalada*, p. 147); 878, en un doc. del monestir d'Eixalada diuen uns cònjuges: «vindimus in *Talatio* domus in *Ocenias* vel infra fines, et medietate in *Kanavellas* ---» (*MarcaH.*, § 36, c. 801.21f.); 958: «*Talazo*, cum finibus ---» (Acher, *Spicilegium* VII, 357; cita de Alart, *RLR* XII, 118; i *Cat. Car.*, 95.3, cf. 95.18); 968: *Talaz* (Abadal, *Eixal.*, 198); 985, epístola de Joan XV confirmant a Cui-xà: «--- villam *Larem*, *Mazunculas*, et *Talaz* et *Ocenias* ---» (*MarcaH.*, § 135, c. 935.38); 1011: *Talati* (Monsalv. XXIII, p. 71); 1105: «villa *Talaz*» (*BABL* 50 VI, 391).

Entorn de l'a. 1200, el gran trobador Raimbaut d'Aurenga, poema 20, vv. 19-20 (ed. Appel, *R. v. Orange*, p. 27) cita un «senhor de *Talau*», lloc que Appel (p. 15), identifica amb la vileta catalana (identificació confirmada amb nous arguments per W. T. Pattison, *P.M.L.A.*, vol. 50, p. 17). 1265: *Talaz* (citat del *Lib. Feud M.*) per Alart (*RLR* XII, 118); 1275: *Talau* a partir d'aquesta data (Alart, *l. c.*); 1359: *Talau* (*CoDoACA* XII, 123). Ponsich (*Top.*, 123) quasi

només hi afegeix una cita «villa *Talati*» a. 1011, «villare *Talacho*» a. 876 [*ch* = *ç*] i exs. de la forma *Talau*, amb *u*, des de 1538.

Total: les dades més antigues, abundants des del S. IX fins al XIII, són totes en -*tī* o -*z*, -*zo*; amb *u* no apareix fins després, quan ja és un fet consumat i general el canvi català de -*tīu* en -*u*. La base és, doncs, *TALATIŪ. Sens dubte cèltica, un de tants NLL d'aquesta rama que es troben en aquesta zona: *Jújols*, *Conat*, *Sirac*, *Llonat*, *Tarerac*, *Marqueixanes*, *Volò* etc.

Pertanyent a l'arrel de TALO- 'front', que anem trobant en els articles d'aquest sector de l'obra: *Talabre*, *Talarn*, *Talamanca*, *Talavera* etc. i documentada en massa en noms propis de l'Antiguitat gàlica, hispànica i britànica (veg. també els *Talepius*, *Talabarus* i altres que citem en aqueixos articles, i en sospitarem encara en altres, sobretot si admetem l'ambigüitat amb la font afí, sorotàptica (*Molig*, *Toèvol*, *Toès*, *Bula*...). Pel que fa a la terminació, consta copiosa en aque-

lla Antiguitat com variants dels noms en -ATE, -ATES: ultra els centenars que trobaríem en Holder (*Nantuates*, *Talliates* etc.). Recordem que -ATE ha deixat fucunda descendència en els NLL del Nord d'Itàlia (G. Cisalpina), Provença etc. (cf. Skok, 10, n. 2,3, p. 19 etc.). I -ATIŌ- n'era una ampliació. També hi donava lloc la flexió nominal: «ad *Atrebatium* fines» (Cèsar, *B.G.* v, 46.3 [gen. pl. de *Atrebatas*] etc.). Però fou descabellament molt afavorit ja en l'onmàstica de l'Antiguitat: *Volcatus*, *Camulatus*, *Viratus* (Holder II, 23), *Coberatius* (III, 726-7), *Caratus de *caratos*, irl. ant. *caur* 'jo amo'.

Així tenim, p. ex. VASSATIUS en una inscr. de Reims (*CIL* XIII, 1010, 1981), COBIATIUS en una de Cisalpina (a Morozzo: *CIL* v, 7709), COBERATIO a Renània (Weisgerber, 227); junt amb això el neutre, ja d'antic tornat NL, *Sestatium*, *Burginatium*, i altres -*atium*, en Holder (I, 267).

Com què pel que fa a l'arrel també hi ha base de sobres en el repertori d'aquell temps; 1 no ens pot quedar escrúpol per postular l'ètimon *TALATIUM, base del nostre *Talau*, per més que Holder no hagi pogut documentar més que l'afí TALLIATES i *Talliatium* en inscr. de Germània Inferior (Whatmough, p. 150). Però ha deixat descendència en altres noms de lloc del Sud de França: *Talais*, poble de la Gironda, c^o St. Vivien, quasi a la punta del Medoc, a uns 7 k. del límit ling. Oc-Oïl² I del derivat en -ACUM: *Talazac*, poble dels H. Pyr., 8 k. S. de Vic-en-Bigorra. No és clar, si bé prou concebible, que de TALATE surti el nom del poble de *Taladi* que citen de la prov. de Cáceres, Albertos Firmat, 287, i Palomar Lapasa, 12.

Altrament la derivació en -ATIUS no era més que una de les possibilitats. A propòsit de *Talaxà* en veurem unes de divergents, amb base per vaciïlar entre *Talassius, -*astius*, -*ascius*, -*axius*. Bertoldi dóna pistes ibèriques per a *Talotius*, *Talorus* i altres (*RLR* IV, 237).

Ara bé, certament fou molt productiva l'altra sufi-